

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

Anul III. Nr. 112.

Constanța, Duminică 26 Martie 1895.

20 bani numărul

Constanța, 25 Martie 1895.

Portul Constanța

Reconstruirea portului Constanța se va face negreșit. Două ingineri streini au vizitat măștile trecute orașul. Unul reprezintă o casă engleză și celălalt o companie franceză, care împreună și-ar lua asupra-le lucrarea portului.

E vorba că lucrarea să înceapă chiar în vara acésta, prin luna Iunie sau Iulie.

Ministrul lucrărilor publice ar prezenta Camerilor, după sărbătorile Paștilor, un proiect de lege, prin care s'ar scóte lucrarea întreagă în licitație.

Casa asupra careia s'ar adjudeca lucrarea ar primi în concesiune exploatarea portului pe timp de 60 ani; garantându-i statul un procent de atâta la sută asupra capitalului întrebuințat, cu facultatea pentru dănsul de a face rescumpărarea ori când ar voi.

Podul de peste Dunăre și mărirea portului Constanța sunt lucrări uriașe, menite a aduce mari bogății țerii, prin atragerea pe liniile ferate române a întreg traficului orientului cu centrul și occidentul european.

Spre acest finit se vor construi de guvern două vapóre de poștă, între Constantinopole și Constanța, cari să pótă lua 18 mile maritime, făcând numai 11 óre spre a ajunge la țermul frumosului Bosfor.

Prin acésta se scurtează drumul între Constantinopole și Viena cu 6—7 óre, și natural, trenul *Fulger* ar fi atras pe linia Constanța - București - Brașov - Pesta - Viena, pe care o-ar percurge numai în 30 óre, pe când

pe liniile serbo-bulgare *Espresul-Orient* pune 48 óre

Constanțenii vor avea în curând—sperăm cu ocazia sfințirii Catedralei, ce se va face negreșit în Maiu—ocaziunea solemnă a arăta Maiestații Sale Regelui, profunda lor recunoștință pentru indeplinirea Augustei asigurări ce M. Sa a dat diferitelor delegațiuni cari l-au solicitat construirea portului *Constanța*, nu *Mangalia*.

Un Impărat Roman a făcut podul de la Severin, ca să treacă legiunile de cucerire și colonizarea Daciei. După două mii de ani, aprópe: *Primul Rege Român* construiește alt pod, peste același vechiu Danubiú, ca să cucerească bogățiile Orientului.

Români, sus inimile!

Cetim în *Adevărul* de astăzi 25 Martie următoarele:

1643 romini deposidați

În urma unei decizii din anul trecut a consiliului de miniștri, 1643 de capi de familie din Dobrogea, originari din Transilvania vor fi în curând deposidați de proprietățile pe cari le-au dobândit.

De aprópe 17 ani un mare număr de romini din Transilvania și Banat s'au așezat prin Dobrogea, înființând comune nouă și cumpărând câte-va moșii ale statului. Cu toate șicanele prefectilor Barozzi, general Dunca și colonel Scheletti, acești romani, pe baza hotărârii ministrului de interne, s'au bucurat de toate drepturile politice locale. Anul trecut însă consiliul de miniștri a luat următoarea decizie:

Starea actuală se va putea prelungi sub indoita condițiune ca, în termen de un an, cei ce voiesc să exercite dreptul electoral comunal, se vor lepăda de sudțenia străină, și vor cere Corpurilor Legiuitoare recunoșterea calității lor, conform art. 9 din constituțiune;

Acest termen expiră la 1 Maiu. Și până acum nici unul din acei

1643 capi de familie n'a fost admis de Corpurile Legiuitoare.

Fiind-că termenul dat a fost foarte scurt, cu atât mai virtos că sunt romani Transilvăneni în țară cari și-au cerut recunoșterea din 1878 și până acum Camera nu s'a îndurat de ei; cum dar se va îndura de 1643 de inși ca să'i recunoască în timp de un an? Dar mai e ceva: Acești 1643 de romani, fiind așezați în Dobrogea de la 1878, conform legilor ungurești au pierdut dreptul la protecțiunea austro-ungară și deci nu pot să'i ceară nici măcar actele de emigrare.

Prin decizia consiliului de miniștri se va crea acum o stare anarhică în Dobrogea, căci toți acești capi de familie sunt înscriși în listele electorale, alcătuint chiar autoritățile comunale prin comunele întemeiate de ei sau prin acele unde sunt în majoritate. Ba chiar și majoritatea consiliului județean din Constanța este de origină din Transilvania; tot așa și majoritatea Camerei de comerț a Dobrogei.

Ce vor face acum acești oameni? Cine vor fi primarii și consilierii comunali ai satelor întemeiate și locuite exclusiv de Transilvăneni? Cine se vor alege în consiliul județean? Cine la Camera de comerț? Și va lua óre statul înapoi acestor oameni pământurile vindute în 1878—1884?

Iacă atâtea chestiuni, pe care nu știm cum le va putea deslega consiliul de miniștri.

Aceste informații fiind luate după ziarul nostru, ne credem datorii a face rectificările următoare.

Constanța n'a afirmat nicăiri că acești romani vor fi deposidați, lucrul e imposibil față de legea specială și excepțională a Dobrogei, care i-a improprietat; nici că fostul prefect Scheletti ar fi șicanat pe romani.

Mulțumim *Adevărului* de introducerea acestei chestiuni în presă. Vom reveni.

AFACERI SCOLARE

La conferința ținută de vacanța Crăciunului în Medgidia, au luat parte 15 d-nii învățători, ținându-se 7 ședințe, sub presidenția d-lui Christea Tunaru din Canara, având de secretar pe d-nul N. Dănăchescu din Cochirleni.

Subiectul ales în conferința generală a fi tratat, fiind: «*Științele fisico-naturale în mod elementar*».

după discuțiunile la care au luat parte d-nii V. Paraschiv, C. Cornescu, Christea Tunaru, Ion Predescu și Gh. Marcoiu, conferința a admis a se lua ca basă a acestui învățământ lucrurile din școală, în opoziție de cele din casa părintească; căci «școala și obiectele din ea îl impresionează pe copil mai mult; și acesta ne ajută la intuiția directă a obiectului», și numai după ce s'a mântuit cu școala se va procedea la obiectele din casă, făcându-se comparația între ele. — D-nul Christea Tunaru, a făcut în urmă o lecție practică despre școală, iar d-lu Cornescu, despre obiectele din casă și comparația dintre ele.

În ședințele dela 4 Ianuarie d-lu I. Predescu conformându-se ordinii zilei, fixate mai dinainte, a făcut o lecție model *despre pisică*, consistând din: repetirea lecțiunii precedente, numele, corpul și părțile lui, hrana, folosul, poveștile morale, resumat și deprinderi.

Conferința adoptă acest metod ca bun.

D-nu V. Paraschiv, vorbește despre *fenomenele naturii*, servindu-se de o căldare cu apă ferbând, spre a explica formarea norilor și a ploii; spre formarea fulgerului de o armă de foc; împărțirea timpului în zile, ore, minute și secunde, în săptămâni, luni și ani.

Conferința nu admite în parte soluțiunile date de d-l Paraschiv; în special adoptă propunerea d-l Christea Tunaru a se servi în producerea fenomenului de fulger și tunet de un alt procedeu de cât cu arma de foc, d. es. lovindu-se, seara, două pietrii, care produc și sunetul și focul.

După ameați d. Christea Tunaru face cu copil o lecție asupra subiectului «*animalele cu care se nutrește omul și unde locuiesc animalele selbatice*» vorbind despre utilitatea lor, grupându-le după sistemul lor de trai, după specie, modul lor de reproducere, asemănări și deosebiri între aceste diferite animale. — Conferința adoptă ca bun procedeu d-lui Ch. Tunaru.

În ședința a V-a dela 5 Ianuarie subiectele tratate au fost:

«1-*iu. Cum se prind animalele selbatice, 2-lea pescuitul și 3-lea animalele cari dau lapte*».

Aceste trei subiecte au fost tratate pe rând de d-nii învățători C. Cornescu, V. Paraschiv și Gh. Marcoiu, al căror mod de dezvoltare și

predare în școală, pe lângă micile amendamente făcute de d-l Chr. Tunaru, au fost aprobate de conferință.

(O mică rectificare la o observație d-lui Marcoiu, care a spus că «peștii păstravi nu se pot prinde de cât vara în Iulie»: Păstravii se prind în toate anotimpurile, cu deosebire când apele sunt turburii; iar iarna, când pâraile se pot seca prin zăpada, cum obștețuiesc unii munteni pe pâraie mai mici, ei se pot chiar estermina N. R.)

În ședința a VI-a s'au fixat următoarele puncte de discutat în conferința parțială de vacanța Paștilor: Grădina; pomii și fructele; grădina, legume și verdețuri; căldura, ardere și foc; cereale; animalele domestice, industria lănel, cânepit și a inului; tâmplăria; alcătuirea gospodăriei și animalele de muncă.

Cu această a 6-a ședință, conferința și-a terminat lucrarea în ziua de 5 Ianuarie.

Inscuținare

Prin concordatul încheiat prin onor. Tribunal local, marfa de haine gata a falitului Moritz Ornstein, fiind trecută asupra mea, aduc la cunoștința onor. Public, că la 30 corent Martie, magazinul va fi redeschis spre lichidarea totală a mărfii cu prețurile cele mai reduse.

LEON THEILER.

Informațiuni

Un domn membru al comunității Catolice din Constanța, ne roga să desmățim informația dată de Sentinela Dobrogei, afirmându-ne că statul n'a dat bisericii catolice de aci mică o bucată de pământ.

Confrății de sigur au voit să șică despre biserica protestantă, căreia s'a dat asemenea pământ, pare-ni-se în satele Canara și Cara-murat.

Plantații. În toamna trecută s'au întreprins plantarea dunelor de nisip de mare, situate pe teritoriul comunei Tuzla, cari împreunate cu plantațiile ce Eforia Spitalelor face la Techir-ghiol, vor da un aspect foarte frumos localității.

Asemenea agenții statului, au întreprins în primă-vara curentă plantarea nisipurilor de mare situate între Mamaia și Gargaliul mare. S'a format o pepeni-eră de salcâmi de 3 hectare la la satul Caracoiun, care va da puțin necesari.

Lacul Sui-ghiol. Aflăm că Ministerul Domeniilor ar fi dispus astuparea surpăturii dela acest ghiol, tăindui-se comunicarea cu Marea.

Noi am fi fost de părere a se studia cestiunea de un om special, dacă n'ar fi mai avantajos pentru stat a se lasa lacul deschis, și vom arăta în numărul viitor motivele pentru ce

Serviciul postal cu Tulcea

Se pare că administrația postelor a luat cuvenitele dispozițiuni spre a lega Tulcea de Constanța prin'untrun serviciu de diligențe.

Am mai anunțat și altă-dată, dobrogenilor această bucurie, dar am fost siliți a ne retracta, căci lipsea onor: direcții fondurile. Probabil i va lipsi și acum, căci pe această linie nu sunt nici proprietari mari de pământ, nici deputați, cari să arete d-lui Director g-lu al postelor importanța traficului. Sutele de mii de lei cheltuite de Turci și Români cu șioseaua, și milioanele ce se vor cheltui cu o linie ferată, nu spun nimic onor: direcții, despre necesitatea unei comunicări directe.

Ori cum, un serviciu de postă ușoră, care, cum am spus, nu costă decât 240 lei pe an, nu va fi un prea mare sacrificiu spre a face ca scrisorile din Constanța să numai facă 8 zile până la Tulcea. — Vom vedea.

O anchetă se face actualmente în Constanța asupra gestiunii domeniiale, de către d-nii Constantinescu, inspector financiar, și Ionescu șeful circumscripției silvico-domeniale Calarași.

E vorba a se stabili cuantumul rămășițelor și cauzele ce le-au produs.

Accidente nenorocite sa'n timpla țilnic pe schelele podului de peste Dunăre, Spitalele din Cer-

navoda sunt pline de nenorociți. Am văzut cu ochii noștri oamant lucrând la înălțimi de 40 metri deasupra Dunărei, fără cel mai mic instrument de asigurare.

Pentru D-zeu, costă așa de mult o cingătoare de curea sau o impletitură ôre-care, care să-l asigure contra perderii echilibrului la așezarea ferăriei și batearea niturilor? Ce fac d-nii an-treprenori cu cei 3% ce rețin din salariile lucrătorilor?

Vom mai reveni.

Poșta redacției. Rugăm pe toți domni cari ne fac onôrea a cere să le trimitem ziarul, să bine-voiască a însoți cererea de costul abonamentului, 10 lei pe an sau 6 lei pe 1/2 an; cunoscând că noi nu putem umbla prin provincie pentru strângerea abonamentelor.

Asemenea rugăm pe domni cărora s'a trimis liste de abonament, să bine-voiască a ni le inapoia cu ori ce rezultat vor fi obținut, spre a ști cui să trimitim foile.

Subprefect al plășei Mangalia a fost numit în fine, un ténér, licențiat în drept, d-l Teodor Ștefănescu, care a și luat posesiune de postul său.

D-lu Dionisie Radeș delegatul Minist. Dom. și secretarul comisiunii de parcelare D-l Spiru Panaitescu au sosit la 22 curent, instalându-se în localul comisiunii după strada Elena.

Apelul electoral al Romanilor din Constanța s'a sorocit de Inalta Curte de Justiție pentru ziua de 19 Aprilie.

În susținerea acestui apel d-l Malcoci Petrescu va fi asistat, probabil de d-l Em. Culoșlu, avocat, fost prefect al județului Constanța.

După Paști serviciul tehnic al comunei va începe facerea drumurilor prîntre magazii, o lucrare foarte necesară.

Noi accidente la podul peste Dunăre

Eri 23 curent la orele 8 dimineța prin ruperea unei schele

au căzut 2 lucrători: Ștefan Riedler și Iohan Ragberger lem-nari dela societatea Fives-Lille Mórtea a fost instantanee, fiind zdrobiți de tot. Înălțimea de la care au căzut este de 40 metri. În numărul viitor sperăm să dam ori cari amănunța asupra cazului.

La întrebarea, ce se face cu **cuartierul nou**? răspundem numeroșilor amici, că cestiunea stă până acum așa: Ministerul de Interne cerând prin Nonmbrie să i se trimită decisiunea consiliului comunal și condițiile formate, s'a satisfăcut cererea de atunci; dar ministerul nu răspunde încă, dacă aprobă sau nu proiectul. De present serviciul tehnic ridică planul locurilor și face parcelarea loturilor hotărîte de consiliul comunal, iar nu a localității dela vii, despre care vorbește Sentinela Dobrogei.

Cei ce ne fac oare cari împu-tări, aiba puțină rebdare. Lucrări importante nu se pot face în pripa. La malițioșii nu răspundem Membrii actualului consiliu au dat și dau destule dovești de abnegație de sine. Strada Plevnei, unde unuia dintrênșii i stă de un an casele neînchiriate, numai din cauza că serviciul tehnic a găsit de cuviința să o strice, cu gând negreșit de a o repara, este o dovadă mai mult.

Prin urmare tacă și malițioșii.

Banditism

Vestitul **bandit Dumitru Larion**, originar din județul Tulcea, condamnat pentru omorul făcute în acel județ și peste 20 de furturi cu spargere, prin Dobrogea, prins în Bulgaria, mai acum două luni, cu concursul și după investigațiunile parchetului de Constanța, a cărui estradare s'a cerut și obținut, a scăpat din paza geandarmeriei bulgare.

Banda de tâlhari care a operat în plășile Traian și Silistra-nouă, în anii 1893 și 94, a fost prinsă de poliția bulgară în Silistra, Banda era compusă din 20 tâlhari 9 tureci, un român, restul bulgari. 7 dintrênșii au fost împușcați de gendarmerie bulgară în lupta ce a avut loc în împrejurimile orașului Silistra.

Alegerea Muftiului

Până acum e cunoscut rezultatul alegerii de eri la 25 orașe și sate. Voturile sunt împărțite între cei doi d-ni candidați Șeic Effendi, profe-

sorul de limba turcă la școlile primare din Constanța și Seid Amet Bechir Effendi, fost proprietar în Edilkioi.

Primul a obținut până acum 1607 voturi și secundul 2101 voturi.

Primul a biurut la Constanța cu 373 contra 87 și secundul la Medgidie cu 457 contra 3 date d-lui Șeic Effendi.

Probabil alegerile din Mangalia, Medgidie și Azaplar, vor fi contestate.

În Camera s'a votat legea propusă de Ministerul de Resbel prin care se autorisă ministerul a contracta cu fabricile numai din țară, postavul necesar armatei pe timp de 4 ani. În caetele de sarcini se va prevedea ca fabricile să întrebuinteză lâna indigenă în cea mai mare parte, peste la 70 la sută din cantitatea necesară.

Acesta va face mare bucurie economilor de vită.

În urma scandalului ce a avut loc la Canara între primarul și notarul comunei Palaz cu mai mulți locuitori, și între un geandarm din localitate, care a fost bătut, cas anchetat de d-lu Prosuror local, primarul a fost revocat, iar notarul destituit.

Dea-je Școlilor

Un prietin ce vine din București ne spune ca d-l Ministru al Școlilor, în vedere că mulți învățătorii de la sate n'au putut încă lua cunoștința de dispozițiile din urmă privitoare la concurs, iar alții nu ș'au putut încă prepara actele trebuincioase spre a se putea presenta în zilele fixate pentru examenele de provisoriat ce vor avea loc în primele zile ale lunii Maiu, și pentru a nu se stângini mersul școlilor, ținându-se concursul tocmai la finalul anului școliar, în ajunul examenelor generale, ar fi hotărât a amena ținerea concursului pentru ultimele zile ale lunii August, când toți învățătorii sunt strênși în conferințele anuale.

O asemenea dispoziție dacă ar fi adevărată, ar fi nu se poate mai nimerită, în interesul școlilor dela sate mai cu seamă, unde cursurile se termină în luna Maiu.

Un ziar din capitală ne aduce șcirea că în primele zile ale lunii Aprilie, vor relacepe săpaturile la Adam-clissi.

Inginerii veniți pentru studierea portului, au plecat astăzi spre București.

D-lu General Cantili, comandantul Diviziei active, s'a trapoiat a seară în Constanța.

D-lu Ministru al Domeniilor a luat decisiunea a nu aproba vânzarea nici unui lot de 15 hectare până ce nu va fi integral plătit către Stat.

D-na Prefect Istrati, însoțită de alte dămne a distribuit și distribue încă banii resultați dela serata muzicală detă în folosul séracilor ce a avut loc mai serile trecute.

Zilele de lucru la diferitele popore. — Zilele de lucru par a fi următorele, după o statistică germană: Rușii muncesc 267 zile pe an; Englezii 278; Spaniolii 290; Austriacii 295; Italianii 298; Bayarezii și Belgienii 300; Sadonii și Francezii 322; Elvețienii, Danezii și Norvegienii 303; Prusienii 305; Olandezii și Americanii de Nord 308; Ungurii 312.

ROMANIA

Comisia Culórei de Roșu

din

Orașul Constanța

PUBLICAȚIE

1895, Martie 2.

În ziua de șase (6) Aprilie a. c. ora 10 dimineață se va vinde prin licitație publică în piața independentei din acest orașu obiectele arătate mai jos.

- 1) 16 Șase-spre-zece paltóne anari de iarna.
- 2) 6 Șase paltóne mici cu blana.
- 3) 7 Șapte costume haine pentru bărbați mari și mici.
- 4) 11 Unspre-zece sacouri.
- 5) 75 Șapte-zece și cinci perechi pantaloni pentru bărbați.
- 6) 9 Nouă jachete de vara.

Averea mobilă a D-lui M. Bereovici sequestrată cu procesul-verbal din 2 Martie a. c. în pretențiunea D-lui Anton Ciuntu

Subscrisul aduce acesta la cunoștința generală.

Pentru Comisar D. Andreșcu,

No. 934.

Ziarele de peste munți ne aduc știrea că un tiner român din Bucureșta, anume d. Iulia Florea, este autorul unei importante invenții, merită să servească pentru evitarea ciocnirii trenurilor.

Doúe trenuri, care ar veni pe aceeași linie și ar fi în pericol să se ciocneasă, vor putea evita catastrofa prin șgomotul ce-l face, la o distanță de 3 kilometri, un aparat electric.

Tinerul inventator a luat patentă pentru invențiunea sa în mai multe țeri.

O comisiune comunală face constatarea locurilor virane din oraș, care urmează a fi puse la taxa de 2% asupra veniturii.

Asupra alegerii de eri a muftiului, s'a nu mai primit până la când s'a încheiat ziarul, șcirea că în plasa Mangaliel, rezultatul votului este ast-fel: Seit Amet Bechir Effendi a avut 1257 voturi contra 348 obținute de Șaic Isleam Effendi, iar în plasa Constanța a biruit adversarul cu majoritate ra peste 800 voturi.

LIBRARIA ȘI TIPOGRAFIA

„Universală“

36—Piața Independenței—36

GR. M. GRIGORIU

36—Piața Independenței—36

CONSTANȚA

LIBRARIA

Este asortată cu tot ce se atinge de articole de librerie; precum:

Papeterie bogat montată cărți școlastice, de sclințe și diferite romane în limba

ROMANA ȘI FRANCEZA

Articole de pielărie, albume de fotografii și poezii, port-notise etc. etc.

Colecțiune de diferite tablouri, cornise pentru fotografii.

JUCĂRII DE COPII ȘI PĂPUȘI.

Parfumerie și săpunuri, Note pentru Piano din țară și străinătate.

TIPOGRAFIA

Asortată cu diferite litere tactura cea mai modernă pôte efectua ori-ce lucrare precum:

Cărți, Ziare, Afise, Registre, Adrese, Circulări, etichete, Cărți de vizită de logodnă, bilete de nuntă, și de doliu.

Deposit de tot felul de imprimate și registre necesare Domnilor Perceptori, Onor. Primării și Epitropiilor de Biserici.

LEGATORIE DE CĂRȚI

Efectuarea prompte și prețurile cât se pôte de moderate.